

MÜNDƏRİCAT

Giriş

I Fəsil. Ekologiya elminin inkişaf tarixi

Azərbaycanda ekologiya elminin tarixi

I HİSSƏ. NƏZƏRİ EKOLOGIYA

II Fəsil. Həyat (yaşayış) mühiti və ekoloji faktorlar

2.1. Limitləşdirici faktorlar, optimum qanunu

2.2. Orqanizmin həyatında fiziki və kimyəvi faktorların əhəmiyyəti

2.2.1. Temperaturun orqanizmə təsiri

2.2.2. Işıq və onun orqanizmlərin həyatında rolu

2.3. Orqanizmlərin həyatında suyun rolu

2.3.1. Su orqanizmlərinin su-duz mübadiləsi

2.3.2. Dünya okeanının ekoloji zonaları

2.3.3. Su mühitinin əsas xassələri

- Suyun sıxlığı

- Oksigen rejimi

- Duz rejimi

- Temperatur rejimi

- Işıq rejimi

2.4.4. Temperatur və rütubətliyin birgə təsiri

2.5.5. Atmosfer qazları – ekoloji faktor kimi

2.6.6. Edafik faktorlar, onların bitki və torpağın flora-faunasının həyatında rolu

- Torpağın canlı sakinləri (orqanizmləri)

2.7. Yanğınlar ekoloji faktor kimi

III Fəsil. Populyasiyalar

3.1. Növün populyasiya strukturu

3.2. Populyasiyanın ayrılma dərəcəsi

3.3. Populyasiyanın təsnifatı

3.4. Populyasiyanın bioloji strukturu

3.5. Bitkilərdə populyasiyanın yaş strukturu

3.6. Heyvanlarda populyasiyanın yaş strukturu

3.7. Populyasiyanın məkan (ərazi) strukturu

3.8. Heyvan populyasiyasının etoloji strukturu

3.9. Populyasiyanın dinamikası

3.9.1. Say dinamikasının tipləri

3.9.2. Say dinamikası faktorları

3.9.3. Senopulyasiyanın dinamikası

3.9.4. Populyasiyanın homeostazı

IV Fəsil. Biosenozlar (biotik qruplaşmalar)

4.1. Biosenozun strukturu

4.1.1. Biosenozun növ strukturu

4.1.2. Biosenozun ərazi (məkan) strukturu

4.2. Biosenozda orqanizmlərin əlaqələri

- 4.3. Yırtıcı-şıkar, parazit-sahib əlaqələri
- 4.4. Kommensalizm
- 4.5. Mutalizm (simbioz)
- 4.6. Neytralizm
- 4.7. Amensalizm
- 4.8. Rəqabət
- 4.9. Ekoloji sığınacaq (ekoloji məskən, ekoloji mövqe, ekoloji yuva, ekoloji

nişə)

V Fəsil. Ekoloji sistemlər

- 5.1. Ekosistemin enerjisi
- 5.2. Bioloji toplanma prinsipləri
- 5.3. Ekosistemin bioloji məhsuldarlığı
- 5.4. Ekoloji piramidalar
- 5.5. Ekosistemin dinamikası
 - 5.1.1. Tsikllik dəyişmə, sutkalıq tsikllər
 - 5.2.2. Mövsümi tsikllər
 - 5.5.3. Çoxillik dəyişkənlik (tsikllik)
 - 5.5.4. Ekoloji suksessiyalar
 - İlkin (birinci) və ikinci (törəmə) suksessiyalar

VI Fəsil. Biosfer

- 6.1. Canlı maddə və biosferdə həyatın paylanması
 - 6.2. Təbiətdə maddələrin dövrəni
 - 6.2.1. Təbiətdə maddələrin böyük (geoloji) dövrəni
 - 6.2.2. Biosferdə maddələrin kiçik (biogeokimyəvi) dövrəni
 - 6.3. Ən mühüm biogen maddələrin biogeokimyəvi tsiklləri
- Oksigenin dövrəni
Karbonun dövrəni
Azotun dövrəni
Kükürdün dövrəni
Fosforun dövrəni

VII Fəsil

LANDŞAFT ƏSASINDA BİOSFERİN TƏBİİ EKOSİSTEMLƏRİNİN TƏSNİFATI

7.1. Yerüstü biomlar (ekosistemlər)

- 7.1.1. Tundra
- 7.1.2. Boreal (şimal) iynəyarpaqlı meşələr
- 7.1.3. Mülayim zonanın rütubətli iynəyarpaqlı meşə ekosistemləri
- 7.1.4. Mülayim zonanın qışda yarpağı tökülən meşə ekosistemləri
- 7.1.5. Mülayim zonanın bozqır ekosistemləri
- 7.1.6. Səhra ekosistemləri
- 7.1.7. Çapparal ekosistemləri
- 7.1.8. Tropik bozqırlar və savannalar
- 7.1.9. Yarım həmişəyaşıl mövsümi (yarpağı tökülən) tropik meşə ekosistemləri
- 7.1.10. Cırtıdan şam və ardıc ekosistemləri

7.1.11. Həmişəyaşıl tropika «yağışlı» meşə ekosistemləri

7.2. Şirinsulu ekosistemlər

7.2.1. Lentik ekosistemlər (göllər, prudlar)

7.2.2. Lotik ekosistemlər (çaylar, bataqlıqlar)

7.3. Dəniz ekosistemləri

II HİSSƏ TƏTBİQİ EKOLOGİYA

VIII Fəsil. ATMOSFER HAVASININ QORUNMASI

8.1. Atmosferin quruluşu

8.2. Atmosferin tərkibi və onun həyatın mövcudluğunda rolu

8.3. Havanın təbii çirklənmə mənbələri

8.4. Atmosferi süni çirkləndirən sənaye sahələri

8.5. Alternativ enerji mənbələri

8.6. Atmosfer havasının radioaktiv maddələrlə çirklənməsi

8.7. Elektromaqnit çirklənməsi

8.8. Nəqliyyat tullantıları ilə atmosferin çirklənməsi

8.9. Atmosferin ozon təbəqəsi

8.9.1. Ozon təbəqəsinin dağılması səbəbləri

8.9.2. Ozon qatının mühafizəsi yolları

8.9.3. Ozon qatının mühafizəsi üzrə Azərbaycan Respublikasının strategiyası

8.10. Turşulu (turş) yağışlar

8.11. Parnik (istilik) qazları və onların iqlim dəyişməsinə təsiri

8.11.1. Antropogen parnik effektinin hidroiklim nəticələri

8.11.2. İqlimin dəyişməsinin qarşısının alınması tədbirləri

8.11.3. İqlimin istiləşməsinin qarşısının alınması tədbirləri

8.11.4. Azərbaycanda iqlim dəyişgənliyi

8.12. Atmosferə atılan tullantıların təmizlənməsi

8.13. Tullantisız və aztullantılı istehsal

8.14. Azərbaycanda atmosfer havasının vəziyyəti

IX Fəsil. HİDROSFER (SUYUN QORUNMASI)

9.1. Su – Yer üzərində həyatın əsasıdır

9.2. Dünyada suyun istifadəsi

9.3. Hidrosferin əsas xüsusiyyətləri

9.4. Suyun global dövrəni və ya hidroloji tsikl

9.5. Qurunun suları

9.5.1. Quru sularının əsas funksiyaları

9.6. Çay axınının nizamlanması (su anbarları)

9.7. Azərbaycanda çay axınının nizamlanması (su anbarları və gölləri)

9.8. Su anbarlarının ekoloji vəziyyəti

9.9. Azərbaycanda göllərin ekoloji vəziyyəti

9.10. Quru sularının çirklənməsi

9.11. Azərbaycan Respublikası çaylarının ekoloji problemləri

9.12. Kür və Araz çaylarının ekoloji problemləri

X Fəsil. DÜNYA OKEANI VƏ DƏNİZLƏR

10.1. Okean və dəniz ekosistemləri

10.2. Dünya okeanının əhəmiyyəti

10.3. Okean və dənizlərin ekoloji problemləri

10.4. Dəniz sahillərinin və daxili dənizlərin ekoloji problemləri

10.5. Dəniz və okeanların qorunması

10.6. Xəzər dənizinin ekoloji problemləri

10.6.1. Ümumi səciyyəsi

10.6.2. Xəzər dənizinin ekoloji vəziyyəti

10.6.3. Xəzər dənizinin səviyyəsinin dəyişməsi problemi

10.6.4. Xəzərin neft və neft məhsulları ilə çirklənməsi

10.6.5. Politiklik aromatik karbohidrogenlər

10.6.6. Quyuların tikilişində və qazılmasında Xəzər dənizinin çirklənməsi

10.6.7. Xəzər dənizinin antropogen eutrofikasiyası və onun ekoloji nəticələri

XI Fəsil. LİTOSFER

11.1. İnsanın Yer qabığına təsiri

11.2. Torpaq sferinin (pedosferin) qlobal funksiyaları

11.3. Yer qabığının mineralları və süxurları

11.4. Süxurların aşınması

11.5. Torpaqəmələgətirən amillər

XII Fəsil TORPAĞIN QORUNMASI VƏ SƏMƏRƏLİ İSTİFADƏSİ

12.1. Dünyanın torpaq ehtiyatları və istifadəsi

12.2. Su və külək eroziyası

12.3. Azərbaycanda eroziyaya uğramış torpaqların ekoloji problemləri

12.4. Gübrələrdən istifadənin ekoloji problemləri

12.5. Pestisidlərdən istifadənin ekoloji problemləri

12.6. Torpağın radionuklidlərlə çirklənməsi

12.7. Suvarmanın ekoloji problemləri

12.8. Azərbaycanda suvarmanın problemləri

12.9. Səhralaşma – global ekoloji problemdir

12.10. Azərbaycanda səhralaşma problemi

12.11. Azərbaycanda şorlaşmış və şorakətləşmiş torpaqların ekoloji problemləri

12.12. Torpağın rekultivasiyası

12.13. Azərbaycanda torpağın rekultivasiyası

12.13.1. Dağ mədən sənayesi

12.13.2. Azərbaycanın neftlə çirklənmiş torpaqları

12.14. Azərbaycan Respublikası torpaq tiplərinin qısa xarakteristikası

- 12.15. Azərbaycan Respublikasının aqroekoloji rayonlaşması
- 12.16. Azərbaycan torpaqlarının aqroistehsal qruplaşması
- 12.17. Azərbaycanın torpaq kadastrının ekoloji xüsusiyyətləri

XIII Fəsil. BİTKİ ÖRTÜYÜNÜN QORUNMASI

- 13.1. Bitki örtüyünün ətraf mühitə təsiri və insan həyatında rolu
- 13.2. Dünya meşələri
- 13.3. Azərbaycanın bitki örtüyü
 - 13.3.1. Yarımsəhra və səhra bitki örtüyü
 - 13.3.2. Meşə bozqır və bozqır bitki örtüyü
 - 13.3.3. Meşə örtüyü
 - 13.3.4. Meşəlik faizi
 - 13.3.5. Düzən meşələri
 - 13.3.6. Dağ meşələri
- 13.4. Meşəsizləşdirmə – global ekoloji problemdir
- 13.5. Azərbaycanda meşəsizləşdirmə problemləri
- 13.6. Otların istifadəsinin ekoloji problemləri

XIV Fəsil. AZƏRBAYCANDA MEŞƏLƏRİN QORUNMASI VƏ BƏRPASI

- 14.1. Təklif olunan xüsusi mühafizə təbiət obyektləri
- 14.2. Relikt və qiymətli meşə sahələrinin mühafizəsi
- 14.3. »Yaşıl abidələrin« qorunması
- 14.4. Kürqırağı tuqay meşələrinin mühafizəsi və bərpası
- 14.5. Qovaq ağaclarının salınması
- 14.6. Ardıc meşələrinin mühafizəsi və bərpası
- 14.7. Qaraçöhrə
- 14.8. »Adi« qozun yetişdirilməsi və artırılması yolları
- 14.9. Pekan ağaclarının artırılması
- 14.10. Adi şabalıd meşələrinin bərpası
- 14.11. Fıstıq meşələrinin bərpası
- 14.12. Kənd təsərrüfatına yararsız yamaclarda qərzəkli ağac cinslərindən bağların salınması
- 14.13. Azərbaycanda mövcud meşə zolaqları
- 14.14. Tarlaqoruyucu meşə zolaqlarının salınması
- 14.15. Suvarma şəbəkələri ətrafında qoruyucu (irriqasiya) meşə zolaqlarının salınması

XV Fəsil. AZƏRBAYCANDA YAŞILLAŞDIRMA İŞLƏRİNİN VƏZİYYƏTİ

XVI Fəsil. HEYVANAT ALƏMİNİN QORUNMASI

Azərbaycanın heyvanat aləmi

XVII. FƏSİL. LANDŞAFTLARIN QORUNMASI VƏ MÜHAFİZƏ OLUNAN ƏRAZİLƏR

- 17.1.Dünyanın müasir landşaftları
- 17.2.Azərbaycanda landşaft komplekslərinin ekoloji qiymətləndirilməsi
- 17.3.Bioloji müxtəliflik
- 17.4.Torpağın bioloji müxtəlifliyi
- 17.5.Azərbaycanda bioloji müxtəlifliyin qorunması problemi

XVIII Fəsil. XÜSUSİ MÜHAFİZƏ OLUNAN ƏRAZİLƏR

- 18.1.Qoruqlar
- 18.2.Yasaqlıqlar
- 18.3.Milli parklar
- 18.4.Azərbaycanın xüsusi mühafizə olunan əraziləri**
 - 18.4.1.Qoruqlar
 - 18.4.2.Yasaqlıqlar
 - 18.4.3.Milli parklar
 - 18.4.4.Planlaşdırılan milli parklar

XIX Fəsil. BEYNƏLXALQ TURİZM

- 19.1.Azərbaycanda turizmin vəziyyəti
- 19.2.Azərbaycanda beynəlxalq turizmin vəziyyəti

XX Fəsil. BƏŞƏRİYYƏTİN SOSIAL PROBLEMLƏRİNİN EKOLOJİ ASPEKTLƏRİ

- 20.1.Urbanizasiyanın ekoloji aspekti
- 20.2.Azərbaycan Respublikasında urbanizasiyanın vəziyyəti
- 20.3.Energetikanın ekoloji aspektləri
- 20.4.Azərbaycanda energetika
- 20.5.Dünyanın ərzaq problemi
- 20.6.Nüvə müharibəsi bəşəriyyət üçün təhlükəlidir
- 20.7.Dünya əhalisinin sağlamlıq problemləri
- 20.8.Ətraf mühitin mühafizəsi işində beynəlxalq əməkdaşlıq

XXI Fəsil. YENİ SİVİLİZASIYA DÖVRÜNÜN EKOLOGİYASI

- 21.1.İnkişafın alternativ yollarının axtarışı

- 21.2.Davamlı inkişaf konsepsiyası
- 21.3.Yeni sivilizasiyanın mədəniyyəti və əxlaqı
- 21.4.Siyasi ekologiya
- 21.5.Ekoloji hüquq
- 21.6.Ekoloji təhsil
- 21.7.Ekoloji informatika
- 21.8.İqtisadi ekologiyalaşdırma
- 21.9.Ekoloji mühəndisliyi
- 21.10.Kosmosun mənimsənilməsi və ekoloji problemləri
- 21.11.Sosial ekologiyanın qanunları insan fəaliyyətinin normativləri kimi

Ədəbiyyat:

Azərbaycan dilində

Rus dilində

Alman və ingilis dillərində